

LNT najaar 2021

Feedback bij mondelinge taken

Anneke Wurth (ICLON) en Joanneke Prenger (SLO)

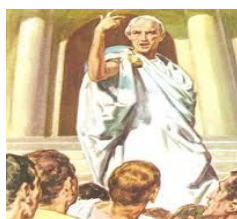
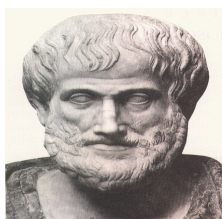
Universiteit
Leiden

ICLON

ICLON, Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing

1

Geschiedenis van het spreekonderwijs

2

2

Belang van onderwijs in mondelinge taalvaardigheid

Waarom?

- Van belang voor het sociaal functioneren
- Een belangrijke basis voor het verwerven van schriftelijke taalvaardigheden.

Peil.Onderwijs *Mondeling*

Het referentieniveau 1F wordt ruim behaald.
Maar 2F: **Spreeken**: 62% ; **Luisteren**: 40%; **Gesprekken**: 49%

- Bij **Spreeken**:
 - Hoogst: vloeiendheid, verstaanbaarheid en grammaticale beheersing
 - Laagst: afstemming op publiek
- Bij **Gesprekken**:
 - Hoogst: woordgebruik en woordenschat en vloeiendheid, verstaanbaarheid en grammaticale beheersing
 - Laagst: kwaliteit van de inhoud
- Bij **Luisteren**:
 - Leerlingen in 2007 beter presteerden op luistervaardigheid dan leerlingen in 2017

Wat geeft te denken?

- De **leerdoelen** voor mondelinge taalvaardigheid zijn relatief onbekend en niet leidend bij het onderwijsleerproces
- Er lijkt veel sprake van **incidenteel** luisteren, spreken en gesprekken voeren en minder van **intentionele** activiteiten
- Goed **toetsbare** onderdelen van het taalcurriculum krijgen meer aandacht dan mondelinge taalvaardigheid
- De **toets** (de presentatie) is vaak het **leermoment**.

Vakdidactisch onderzoek: spreekvaardigheid en feedback vo

Vooronderzoek 2013: digitale enquettering van
bovenbouwdocenten Nederlands (N=33)

PhD-project 2016-2021/22 met twee DOT's

Onderzoeksvraag:

Wat is de relatie tussen feedback en de ontwikkeling van mondelinge taalvaardigheid, in het bijzonder de betogende vaardigheden, van leerlingen in de bovenbouw van havo en vwo?

Hoe ziet het onderzoek eruit?

Beschrijvende studie met de focus op de ontwikkeling van spreekvaardigheid met het gebruik van feedback

- **Literatuuronderzoek (nationale en internationale wetenschappelijke bronnen)**
- Analyse van meest gebruikte lesmethodes in het vo (N=4)
- Interviews met de lesboekauteurs (N=4)
- Interviews met docenten (N=20)
- Digitale enquête voor leerlingen (N>400)

Verklarend onderzoek met de focus op de ontwikkeling van spreekvaardigheid met het gebruik van feedback

Docentenontwikkelteam (DOT) 1 and DOT 2

7

7

Wat weten we uit onderzoek?

5 bewezen succesfactoren zijn:

1. Zorg voor een duidelijke **criterialijst**;
2. Verken samen waar een leerling in kan **groeien**;
3. Organiseer verschillende vormen van **feedback**
4. Bekijk en bespreek **voorbeelden** op filmpjes
5. **Oefen regelmatig bewust** met verschillende taken

Uit onderzoeken blijkt bovendien dat gedurende het schooljaar regelmatig oefenen met spreken 1. de ervaring (en wendbaarheid) met spreken voor publiek en 2. het zelfvertrouwen bij het spreken merkbaar vergroot.

Wurth, J.G.R., Tigelaar, E.H., Hulshof, H., De Jong, J.C., & Admiraal, W.F. (2019). Key elements of L1-oral language teaching and learning in secondary education. A literature review. *L1-Educational Studies in Languages and Literature*, 19, 1-23. <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2019.19.01.15>

8

8

8

DOT1

DOT1 Spreekvaardigheid en feedback

*DOF-leiden: Sjojo Hoekstra, Nienke Nagelmaker, Jolinde Piët en Heleen Verings-Looman
O.L.v. Tamara Plattel en Anneke Wurth ICLON, Universiteit Leiden*

Uitgangspunten:

1. Klein beginnen, stapsgewijs en met regelmaat oefenen
2. Iedereen doet mee, ervaart succes
3. Directe, begrijpelijke feedback (m.b.v. samengestelde criteria lijst)
4. Leren van voorbeelden
5. Aandacht voor presentatievaardigheid, structuur, argumentatie, stijlmiddelen
6. Feedbacktraining: geven, ontvangen en gebruiken

Universiteit Leiden ICLON

Schoolvak Nederlands, bovenbouw havo-vwo
DOT1: leermaterialen, inclusief toelichting voor docenten zijn opvraagbaar:
i.a.t.c.wurth@iclon.leidenuniv.nl
DOT 1: 2017-2018
DOT 2: 2018-2019

Discover the world at Leiden University

9

9

In de lessen staat de formatieve leercyclus centraal

Fase 1
Verwachtingen verhelderen

Fase 2
Leerlingreacties ontlokken en verzamelen

Fase 3
Reacties analyseren en interpreteren

Fase 4
Communiceren met leerlingen over resultaten

Fase 5
Vervolgacties ondernemen: onderwijs & leren aanpassen

Feedback vormt hierin belangrijk leermiddel

<https://www.slo.nl/thema/meer/formatief-evalueren/video/animatie-formatief/>

10

10

Feedback:
**1 van de sleutels voor het goed
leren spreken**

11

11

11

Maar...

‘goed gedaan joh!’,

‘wat heb je over een leuke hobby verteld’,

***‘ik vond het wel een grappig (of juist
stom) verhaal’***

**gaat de spreker niet verder
helpen**

12

12

12

Hoe dan wel?

Hoe stimuleer je leerlingen tot het geven van goede feedback in je spreekvaardigheidsles?

13

13

13

Helpende (constructieve) feedback in een stappenplan

Stappenplan voor het geven van feedback

1. Vraag om feedbackpunten van degene die je feedback gaat geven en let hoofdzakelijk op deze punten. Bekijk de taak waarop feedback moet worden gegeven en maak hierbij notities.
2. Benoem wat je hebt geobserveerd (gezien, gehoord) – het gaat hier om het benoemen van feiten
3. Benoem wat het effect op je was als publiek (dat ik geïnteresseerd raakte, allerlei vragen kreeg, wat afdwaalde, enz.)
4. Geef een waardering en/of een interpretatie hiervan (dit vond ik duidelijk, passend, logisch, overtuigend, verwarrend, moeilijk te volgen en/of ik kreeg het idee dat je enorm zenuwachtig was, je kwam daardoor erg overtuigend over, ik vond je heel zeker voor de klas staan)
5. Geef advies: voor de gekozen leerpunten geef ik je het volgende advies om te doen... Als je nog een belangrijk aandachtspunt ziet, dan kun je hierover eventueel ook feedback geven. Belangrijk: geef gedoseerd feedback (niet teveel dus en niet te gedetailleerd).
6. Check bij de feedbackontvanger: zijn er vragen, moet ik nog iets toelichten?
7. De feedbackontvanger formuleert een concreet voornemen voor het leerproces: wat neem je mee uit deze feedback, wat pak je aan en op welke wijze ga je dat doen?
8. Optioneel: de feedbackontvanger mag kort iets zeggen (volgens het feedbackstappenplan) over hoe het geven van de feedback is verlopen om jouw leerproces op dat vlak vooruit te helpen.

Belangrijk: bij stap 2 t/m 5 is het eenrichtingsverkeer. De feedbackgever geeft feedback, de ontvanger luistert en maakt notities. Bij stap 6 en 7 volgt er een kort gesprek.

14

14

14

Verwachtingen verhelderen

Wat moet de leerling laten zien aan concreet gedrag?

Gebruik verschillende voorbeelden om samen de succescriteria concreet en zichtbaar te maken.

Kom tot een lijstje met succescriteria.

Dit lijstje is ook een hulpmiddel bij het geven van feedback: voor jou en de leerlingen.

Werken met hulpzinnen

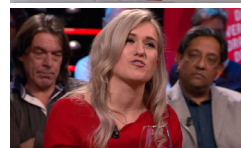
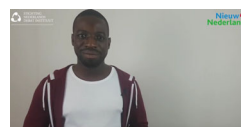
Manier om leerlingen te laten oefenen in het geven van feedback is het werken met hulpzinnen: **prompts**.

Prompts: voorbeeldzinnen van feedback.

- *Heel goed. Je hebt steeds oogcontact met het publiek.*
- *Je moet niet steeds wegstaren/ te snel praten/ ...*
- *Je hebt het goed voorbereid.*
- *Ik kan jouw verhaal goed volgen.*
- *Je hebt het moeilijk hé? Volgens mij kom je daardoor soms maar moeilijk uit je woorden.*
- *Ik zie je zitten. Daardoor ontstaat er bij mij een gezellig beeld, maar ziet misschien niet iedereen in het publiek jou. Zou je de volgende keer kunnen gaan staan?*
- *Je zinnen maak je niet altijd af, waardoor ik draad kwijtraak.*
- *Een eigen feedbackzin, namelijk...*

De opdracht

- Maak strookjes van de feedbackprompts.
- Selecteer drie passende voorbeeldfilmpjes.
- Bekijk met de leerlingen de filmpjes.
Welke feedback past bij welke spreker?

17 Universiteit Leiden. Bij ons leer je de wereld kennen

17

17

Uitwisseling: feedback op een boekpresentatie

Ik leer een presentatie houden en daarbij inhoud en vorm afstemmen op doel (informer en overtuigen) en publiek (formeel).

1. Hoe kom je tot een duidelijke **criteria**lijst?
2. Hoe kun je **voorbeelden** gebruiken?
3. Hoe stimuleer je leerlingen om **goede feedback** te geven?
4. Wat zijn de **vervolgacties**?

18 Universiteit Leiden. Bij ons leer je de wereld kennen

18

18

Feedback bij een boekpresentatie

Categorie	Succescriteria	Weging
Houding	Rechtop staan Gebaren gebruiken Klas inkijken	20
Inhoud	Opbouw van het verhaal Korte samenvatting Zin om te gaan lezen?	30
Taalgebruik	Begrijpelijke woorden Eigen woorden	20
Presentatie	Vlot praten Enthousiast praten Hard genoeg praten	30

Proces

- In duo's / groepjes / klas oefenen met criterialijst.
- *Kort iets vertellen over activiteit in het weekend, gymles op school, ...*
- Feedback op de verschillende categorieën geven.

.

Feedforward

PLAKKERIG

Noem iets wat je vandaag hebt geleerd en is blijven plakken.

naam:
datum:

VERBETEREN

naam:
datum:

BEOORDELEN

naam:
datum:

<https://juffrouwemke.com/2020/08/11/exit-tickets-66-formats/>

Leerdoelen volgende keer
verwoorden

Universiteit Leiden. Bij ons leer je de wereld kennen

21

21

Verder lezen

- Ebbens, S. en Ettekoven, S. (2009). *Effectief leren, basisboek*.
- Gijsel, M. van & M. van Druenen (2013) *Opbrengstgericht werken aan mondelinge taalvaardigheid*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands
- Noteboom, A., Silfhout, G. van, & Tammes, A.-C. (2019). *Formatief evalueren in het primair onderwijs : werken aan groei*. Enschede: SLO.
- *Observatie-instrumenten. Volgen van de mondelinge en schriftelijke taalvaardigheidsontwikkeling*
<https://interactieindeklas.wordpress.com/observatie-instrumenten/>
- *Reflectiewijzer Mondelinge taalvaardigheid – met elkaar in gesprek over het onderwijs in mondelinge taalvaardigheid op school*
<https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2019/03/28/reflectiewijzer-mondelinge-taalvaardigheid>
- Trimbos, B. (2020) *Feedback is meer dan het overbrengen van informatie*. Van 12 tot 18.
<https://www.van12tot18.nl/feedback-is-meer-dan-het-overbrengen-van-informatie>
- Wurth, J.G.R., Tigelaar, E.H., Hulshof, H., De Jong, J.C., & Admiraal, W.F. (2019). Key elements of L1-oral language teaching and learning in secondary education. A literature review L1-Educational Studies in Languages and Literature, 19, 1-23.
<https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2019.19.01.15>

22

22

22